

HERETYK (1247) *sb m*

he- (821), hae- (413), hę- (13).

Oba e jasne.

sg *N* heretyk (116). ◇ *G* heretyka (31). ◇ *D* heretykowi (13). ◇ *A* heretyka (46). ◇ *I* heretykiem (56); -em (2), -(e)m (54). ◇ *L* heretyku (4). ◇ *V* heretyku (4). ◇ *pl N* heretycy (240), heretykowie (154); -y *SeklKat*, *NiemObr*, *ReszList*, *WysKaz* (3), *PowodPr* (3), *SkarKazSej* (18); -owie *MurzNT*, *GroicPorz* (3), *KrowObr* (5), *GrzegRóżn* (5), *RejZwierc* (2), *BudNT* (8), *KochFr*; -y : -owie *SarnUzn* (2 : 1), *BiałKat* (1 : 3), *WujJud* (19 : 3), *SkarJedn* (4 : 27), *SkarŻyw* (17 : 26), *CzechEp* (11 : 1), *ReszPrz* (4 : 1), *WujNT* (126 : 66), *SkarKaz* (29 : 1). ◇ *G* heretyków (207); -ów (5), -(o)w (202). ◇ *D* heretykóm (105), heretykum (1) *MurzNT*; -óm (1), -(o)m (104). ◇ *A* heretyki (132), heretyk(o)w (2); -(o)w *StryjKron* 587; -i : -(o)w *CzechEp* (25 : 1; 42). ◇ *I* heretykami (60), heretyki (43); -ami *GliczKsiąż*, *KrowObr* (3), *GrzegRóżn* (2), *WujJudConf* (2), *StryjKron*, *CzechEp* (11); -i *SeklWyzn* (2), *SeklKat* (2), *BielKron* (2), *RejAp* (2), *NiemObr*, *SkarKaz* (4); -ami : -i *WujJud* (12 : 5), *SkarJedn* (8 : 8), *SkarŻyw* (5 : 12), *WujNT* (14 : 4), *SkarKazSej* (1 : 1). ◇ *L* heretykach (26), heretykoch (3) *RejAp* (2), *BudNT*; -ach (22), -äch (4); -äch *WujJud*; -ach : -äch *SkarŻyw* (5 : 2), *CzechEp* (2 : 1). ◇ *V* heretycy (2) *KochFr*, *LatHar*, heretykowie (2) *SkarJedn*.

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

*Twórca lub wyznawca twierdzeń religijnych, wywodzących się z chrześcijaństwa, niezgodnych z nauką Kościoła rzymsko-katolickiego; haereticus rerum novarum in disciplina Christiana reus, qui haereses seu falsa de Deo dogmata propugnat, qui veritatem et Ecclesiam oppugnat, homo pestiferis de religione opinionibus imbutus, qui Lutherum vel Calvinum profitetur, Lutheri errorum sectator vel defensor, Arii peste afflatus Cn [haereticus – rotnik ten, który ku jakiej sekcie przystaje, odszczepieniec Mącz 152c; kacercz – haereticus Cn] (1247): SeklWyzn 4v, A, Dv, g3v, g4; SeklKat O3v, Z3; MurzHist C2v, M4v, Rv [2 r.]; MurzNT 28v, 81, 108v marg [2 r.], 126; GliczKsiąż K8v, L5v; aby Heretykowie kthorzy by byli doświadczeni w odszczepieństwie/ iefli by fyw chćieli błędu fwego odprzyfyadz/ vchodzą karania. GroicPorz ii4v, tv, x2 marg, ii4 [5 r.], ii4v, oo4; pápieřz y s fwoią ordą Heretyk. KrowObr 192 marg, 131v, 185, 204, 204v, 236v, Tt4v; Leop *2v; OrzList e4v; ktory [Wiktor Wtóry] wnet wczynił Syem álbo Synod we Florencyey/ gdzye wřzytki heretyki álbo ty ktorzy wyřtępowáli s fwey miary karał/ y ich dořtoieńřtwá oddalał BielKron 176v, 166, 223, 238v, 395; GrzegRóżn F3v marg, G2v, I3v, K, K4, M2v, M3; Przą fie teř dziś Rzymiáne fwego bálwochwálřtwá. A tákře y wřzyřcy Heretycy/ á przedřię ták błąd fwoy okrywáią á w tym zořtáią. SarnUzn H2v, F8v, G [2 r.], G3v, G6, G7; A thu iuř podobno Apořtoł przythoczy ná plác ořtátniego á nářzkodliwřzego Herethiká ná ziemi, to iefř Papieřá RejAp 75v, 75 [2 r.], 93, 102v, 115v, 165v; BiałKat 118v [2 r.], 123v, 126, 128v, 279; ktoby fie chciál dopitawáć do niego [Pana] á řzukáć řwięřtich drog/ náuk á pořtępkow iego/ to iuř heretyk/ to iuř tego mieczem/ ogniem/ klątwa/ dzwonkiem/ y kářdym křtałtem przeřládowáć. RejZwierc 192, 11v marg, 12, 259, Aaa4; O Zwingliuřie nic inřzego nie mowię: iedno že go Luter zá Heretyká ořadřil/ iáko y on Lutrá. WujJud 7; Heretyk ten iefř; ktory poięty nowego błędu niewiary vpornie broní. WujJud 20; Heretyk ten iefř; ktory fie Kořćiołowi Powřzechnemu vpornie řprzeřciwia/ y řmie wczřć rzeczy temu Kořćiołowi przeřciwnych. WujJud 20, 7, 7v, 11v, 19v [2 r.], 20 [6 r.] (104);*

WujJudConf 19v, 24v, 214; *RejPosWstaw* [143³], [143³]v; *BudNT przedm* b4, b7v [3 r.], b8v [2 r.], c2v, c3 [3 r.] (17); Náltawiaią Heretyctwá ále prętko giną/ á co Miniſter y Heretyk/ to nowiná. *SkarJedn* 23; A to łą Heretykowie ktorzy obojgá nie máią/ ani wiary/ áni iedności przy głowie iedney widomey. A dla tegołz káždy Heretyk iełt odłzczepienie: Bo fię od iedności y głowy odłzczepia: ále nie káždy odłzczepienieć/ iełt Heretyk. *SkarJedn* 158; Y nápiłáli pewne ártykuły ná kośćioł Rzymſki [...] pokázując iż Lácinnicy łą Heretykowie. *SkarJedn* [218], *ktv*, A5, A7v, A8v, 27 (105); ACżkolwiek Heretykowie Chrzełt S. máią/ y byli niegdy Chrześciánie: włzákże ilz od wiary S. odłtąpili/ miedzy niewierne poczytáni łą. *SkarŻyw* 152, A2, A4, 35 [2 r.], 46, 47 (160); Bog nie dopułzcza/ wyniłzczać przez walkę heretykow ále Papieź drugi Bog ziemski wyniłzczyć ie všiłuie *CzechEp* 39; tedy then nie tylko łámych heretykow/ ále y tych coby im kiedy co dobrego vczyñili/ ábo ie do łiebie przyimowáli/ práwy łwoimi/ karać ná gárdle rołkazał. *CzechEp* 42, 14 [4 r.], 15 [3 r.], 17, 36, 37 [2 r.] (67); *NiemObr* 18, 21, 80, 125, 130 (9); COć wymyłłili ci Haeretykowie? (Bo łák Philozoph Luteraná zowie) *KochFr* 62; PO co wy Haeretycy w kołciele bywáćie? Kiedy ceremonie zá łmiech łobie máćie. *KochFr* 103, 103; *ReszPrz* 9, 14, 16, 17, 39 [2 r.] (11); *ReszList* 142, 165, 185; *PudłFr* 6; *ArtKanc* L4; *ActReg* 5; *LatHar* [++2], [++3], [++4], 706 *marg*; Stąd Augułtyn S. dowodzi/ iż haeretycy do wiary ktorey nie łtrzymáli/ y do kołciołá z ktorego vciekli/ máią być mándaty y winámi krolow y ksiáźąt Chrzełcijánłkich przymułzáni y przypádzáni: poniewáz kołcioł ma ná nie práwo/ iáko ná łwe zbiegi. *WujNT* 256; A ielzczelz będzie kto łmiał mowić/ żeby haeretykowie ładnego mieyłcá w piłmie łwiętym chcąc y wiedząc nie złálzowáli? *WujNT* 404; Ten Symon czárnokłięźnik/ iáko Irenaeus S y inni łtárzy Doktorowie łwiádczą/ był nápierwłzy haeretyk/ y oćiec włzytkich innych po łobie haeretykow *WujNT* 430; Każe fię łtrzedz/ iáko płow/ haeretykow. *WujNT Philipp* 3 *arg*; Haeretyki ktorzy náuki Kátholickiey od Apołtołow podáney/ y po włzytkim Chrzełcijánłtwie przyiętey y záchowáney nie przynołzą/ zá wyklęte mieć *WujNT* 830; Kędy obácz/ iż haeretykowie máią łwe przezwiłká nie od Chriłtá Páná/ ále od łwych kácermiłtrzow/ Arcyhaeretykow *WujNT* 845; Miáłto wielkie Bábilonia znáczy zbor ábo zgromádenie ludzi potępionych: ktore fię dzieli ná trzy częłci: Zgołá niewiernych/ iáko łą Zydzi y Pogáni; haeretykow; y złych Kátholików/ ábo łálzwyłych Chrzełcijánow. *WujNT* 876, *ktv*, 5, 13, 16, 20 (343); O piekielna hárdółci dokádeł zálzłá? włzyłcy łwięci pobłádzili/ á ty niełzczęłny Heretyku łam tylko prawdę mowilz? *WysKaz* 30, 15, 25, 27, 28, 31 (11); y kárániu niech będzie podległy temu/ kótórym zwykli byđz káráni Hęretycy: áni iuz więcéy do krolęłtwá náłzého ná miełzkánié niech łie nie wráca: á ktemu włzyłtki dobrá ich/ ruchomé y nieruchomé/ w kótórychłowiekby rzeczach były/ niech będą publikowáne *SarnStat* 218, 119, 150 [2 r.], 166, 213 *marg*, 217 *żp* (15); Niechże cię prołzę/ łprołny Heretyk nie zwodzi/ A od łłuzby téy łwiętey páñny nie odwodzi: A niech łprołnie nie bluźni žeby ie y przyczyná/ Tu nam záwłzdy ná wielkiéy pomocy nie byłá *SiebRozmyłł* B, Kv; Ale *Proteſtantes* (łák Duch Boży dawno przeyrzał tytuł džiłsieyłzych Heretykow) niechcieli ich łłucháć: Y owłzem one Proroki przełładowáli y mordowáli *PowodPr* 29, 33, 51, 53, 56; STárzy niektorzy y nowi džiłsieyłzy heretycy nie kłáđą nierownółci w grzechách *SkarKaz* 312a; Práwo było Polłkie/ áby do Niemiec miedzy heretyki džiátek łwoich nikt nie połyłáł. *SkarKaz* 420b, 2b, 4a [2 r.], b, 42b [2 r.], 44a (49); Bo nigdyby heretykámi nie byli/

gdyby od kościoła nie odstąpili/ gdyby łucháli oycow v ktorých się vrodzili/ gdyby pyłznemi nie byli. *SkarKazSej* 687a, 674a, 681b [2 r.], 682b, 683a, 684a (28); *KlonWor* 47, 49.

W połączeniu z imieniem własnym twórcy herezji [imię + heretyk (37), heretyk + imię (6)] (43): fkała Ariuła heretica ktori bluńił przeciw panu Bogu vczac ze by ludzie dla vczinkow swoich były zbawieny á niedla vczinkow páná Iefu Chrišta y męki iego *SeklKat* F3v, O3v; *BielKron* 175; *GrzegRóżn* G3; *BiałKat* 123; *WujJud* A5v, 60v, 170v, 196v, 200v [2 r.] (9); *BudNT przedm* c3, k. li3v; *SkarJedn* 115, 118, 134, 137, 138 (11); Drugi raz czytając księgi S. Hieronima o dziewictwie przeciw Heretykowi Helwidułowowi *SkarŻyw* 308; Eutyches Heretyk dwie naturze Chrytułowe w iedną miełzący. *SkarŻyw* 318 *marg*, 59 [2 r.], 119, 299, 318, 391, 537; *CzechEp* 237; Wieleć rzeczy we wżytkim Nowym Teftámenie odciął był y odmienił Márcion haeretyk/ iáko Tertullian świadczy *WujNT przedm* 15; Hieronim ś. łtrofuie Vigilancyuła Haeretyka/ á w nim te dzisieylze diłcypuły iego/ ktorzy czci y chwały świętym vwłaczają *WujNT* 93, 5, 187, 830; *SkarKazSej* 687b.

W połączeniu z nazwą oznaczającą przynależność do jednej z herezji [nazwa wyznawcy + heretyk (16), heretyk + nazwa wyznawcy (10)] (26): *SeklWyzn* b4v; *SeklKat* O3v; *KrowObr* 20; *WujJud* 195, 201; Dając znać/ iáko ná tey łtolicy siedział wielki Heretyk Appolinaryšta Máxim Cynik *SkarJedn* 179, 112, 140, 141, 244; *SkarŻyw* 86, 87, 230, 398, 567 [2 r.], 582 *marg*; przez Abrahama Zbąłkiego/ ktorzy Czechow Heretikow przechowywał/ y s nimi przełtawiał *StryjKron* 587, 577; *CzechEp* 255; łami tylko haeretykowie Nowacyanowie im [krztem] gárdzili. *WujNT* 429, 8, 541; Heretycy *protestantes* dawno duchembożym [!] przeyrzeni. *PowodPr* 29 *marg*; Acz niektore [domy boże] we Francyey/ iefzcze od Konłtántyná wielkiego zbudowane/ nie Turcy áni Pogánie/ ále Vgonoći heretycy poburzyli/ y podłypawłzy prochy łzátáńską furyą y fercem obálili. *SkarKaz* 456b; *SkarKazSej* 679b.

W połączeniu z występującymi szeregowo imionami własnymi twórców herezji [heretycy + imiona (7), imiona + heretycy (5)] (12): Co łie przydawáło zá onych Heretikow/ Ariuła/ Sámołátenuła/ Mánicheuła/ Serwetuła/ Pelágiuła/ Celełtinuła/ y inłnych/ od ktorých iż obłędliwemi łami byli/ diłcypułowye łie płowáli. *GliczKsiąż* L4v; A o przeciwnikach belpiecznie y wolnie mułi łię mowić/ gdyż oni z Turkámi/ z Zydý/ z Heretykámi/ Aryułzem y Sábelliułzem/ y z łamym ná koniec Antykryłtem łpiknęli łię *GrzegRóżn* C4v; *SarnUzn* G3; *WujJudConf* 64v; *SkarJedn* 182, 392; á drudzy Chrzełćianie od heretykow Dortuwiná y Bertera kázić łię poczęli *SkarŻyw* 517, 320, 391, 518; *NiemObr* 75; Budny fałłzerz iáwny/ tego domyłłu łwego opácznego/ niczym nie dowodzi/ iedno Zydowłkimi plotki/ á niepewnemi łwiádectwy/ Erálmá/ Lutrá/ y Cáłtálioná haeretykow *WujNT* 5.

W połączeniu z występującymi szeregowo nazwami oznaczającymi przynależność do różnych herezji [heretycy + nazwy wyznawców (3), nazwy wyznawców + heretycy (2)] (5): Iednáć to wiára v Grekow y v Rzymian/ łami tylko Heretykowie/ Zwingliani/ Luterani/ Nowochrzełćency/ y inni złą wiárę máią *SkarJedn* 349; *SkarŻyw* 91; *WujNT* 461, 579, 860.

W połączeniach szeregowych (8): *GroicPorz* h4; *GrzegRóżn* K4 *marg*; *WujNT* 60, 252, 417; Naprzód práwu Duchownému należy łąd/ rozeznáć różnice około wiáry łwiętý Krzełćiańłkiéy/ o Hęretykach/ Scyłmátykach/ Bluźniércach Bożych/ y Apółtátách. *SarnStat* 213 [*idem* 221]; którybykolwiek w królełtwie náłzym/ y w łziemiách nam podległych Hęretyk áłbo kácérztwem

zaráżony/ albo podeźrzány w hereziiey/ albo ich obrońcá/ albo podpomożyciel znaleźion był *SarnStat* 218, 221.

W przeciwstawieniach: »heretycy ... katolicy (33), Kościół (boży, katolicki) (5), (katolicka, święta) wiara (5), chrześcijanie (4), chrystyjanie (2), Chrystusowa nauka, chrześcijańscy ludzie, wierni« (52): *GrzegRóżn* B4v; *WujJud* 133v; *SkarJedn* 383, 397, 404; *SkarŻyw* 59, 279, 299, 372, 545 (7); Wedle wyroku starych pátrefow terážnieyfzy Kátholicy fą Heretycy. *CzechEp* 132 marg, 37 [2 r.], 40, 42, 132; *NiemObr* 127; *ReszList* 174, 188; *PudłFr* 6; Pierwřza y napotrzenieyfza przeřtrogá ieft wiernym/ [...] áby fię nie dopuřzczáli haeretykom zwodzić *WujNT* 102; Piřmá Apoftolskie przećiw haeretykom ná obronę Kátholickiey wiáry. *WujNT* 516 marg, 16, 44, 50, 76, 174 (23); *SkarKaz* Ooooo; *SkarKazSej* 684a, 685a [2 r.], 687b [2 r.], 700b.

W kalamburze (2): Alchimiey nie vmieřz iáko Doktor Rhetyk/ A bez niey błędzić muřifřz iáko zły Heretyk. *Prot* Bv; zátrefnowánie/ kiedy kto przyda/ albo vymie/ ábo odmieni w łowie literę/ ábo řylábę iáką/ Iáko kthoř/ máiaćz zwáć przezwiřkiem Doktorá Retikuřá/ zwáł go heretikiem. *GórnDworz* Q2.

W charakterystycznych połączeniach: heretyka się strzec (6); jako heretyk być potępion; heretyka potępi(a)ć (6), przeklinać, przeřladować (5), wykláć (3), wykorzeniać (2), zbijać; miedzy heretyki osądzić; za heretyka osądzić, być osądzon (9), skazować; heretykami czynić (2), poczynić, uczynić (6), osądzać (4), posądzać (2), sądzić, skazować; heretyk bezbożny (2), dawny (2), dzisiejszy (33), dzisiejszych (czasow, lat, wiekow) (5), głupi, jadowity (2), jawny (2), nieczysty (2), niewierny (2), niezbożny (2), nowy (2), obłędliwy (2), prawdziwy (4), prawy, pyszny, sprośny (3), srogi (2), stary (10), szkarady, szkodliwy, uporny (6), zdradliwy.

Wyrażenia: »błąd heretykow« (3): *SkarJedn* 53; vczynił to zábiegáiać błędom haeretykow onych/ ktorzy pánnę Márią nie zá człowieká/ ále zá Bogá mieli *WujNT* 310, 607.

»młot [= pogromca] heretykow« (3): Heretykom był [Antonijusz] bárzo řrog/ [...] ták iřz go młotem Heretykow zwáli. *SkarŻyw* 545, 545 marg; O czym [...] piřze/ on drugi młot terážnieyfzych Heretykow/ *HOSIVS ReszPrz* 26.

Szeregi: »heretyk i antychryst(owie)« [szyk 4 : 1] (5): ták y teraz nie inřzychby ktorych chćiał mieć X. K. heretykám y Antychriřtám / iedno ktorzyby ich Rzymřką Kátholikę opuřzczáli *CzechEp* 359, 359 [2 r.]; *WujNT przedm* 8, 337.

»heretyk, (i) apostata« (2): Ten [Konstantyn Piřty] nie tylo był heretjkiem y Apoftátą: ále złości wřzytkich peřen *SkarJedn* 200; *WujNT* 60.

»nie tylko heretyk, ale arcyheretyk« (1): Papieřá Rzymřkiego y z iego nářládowcám y twierdřimy być/ nie tylko gońcem/ ábo iákim wielkim pořtem/ ále łámy m włálnym y prawdziwym Antychriřtem/ y nie tylko heretykiem/ ále árcyheretykiem/ to ieft głowá/ pánem Křiařęćiem y Krolem wřzytkich heretykow. *CzechEp* 344.

»błuźnierz (a. błuźnierca na Ducha řw.) i heretyk« (3): *SeklKat* O3v; iřz nas Kátholiki zwáć do tego czářu w piřmách řwoich Ruřkich bluznierzám ná Duchá S. y Heretykám niepreřtaiać *SkarJedn* 275; *NiemObr* 127.

»(nie) ewangelik, (a, ale, albo raczej) heretyk (luter albo kalwinista)« (4): Iáko być Ewángelikiem/ nie iest nic inźzego/ ieno być haeretykiem/ Lutrem ábo Kálwiniftą. *WujNT* 444, *przedm* 8, *Yyyyy3*; *SkarKazSej* 682a.

»heretyk, (i, albo) kacierz« [*szyk* 4 : 3] (7): Infze bluznierftwá [...] náprzećiwko Bogu/ y Pánu Iezu Kryftufowi [...] / kthore mnifzy mocnie trzymáią/ ná nie przylięgáią/ á ktho temu niewierzy/ tákiego być kácerzem y Heretykiem kościoła fwiętego názywáią. *KrowObr* 145v, 131v [3 r.], *Rr3v*; *BialKat* 128v; *ReszPrz* 99.

»heretycy i nieprzyjaciele prawdy katolickiej« (1): y łůzyli [*królowie chrześcijańscy*] Chryftufowi wedle Płálmu/ wiarę ś. iego z kápłany rozszerzáiąc/ ná heretyki y nieprzyjaciele prawdy Kátholickiey práwá dáiąć/ y od nich ludzkie duźze wybawiáiąć *SkarKazSej* 681a.

»heretycy i niewiernicy (a. niewierni)« [*szyk* 2 : 2] (4): Przeciwno niewiernem i heretikum rć. iako się pan zachowac kázál. *MurzNT* 43v *marg*; tedy łůźnie [*cesarze i królowie*] fwey zwierzchności náprzećiw Haeretykom y niewiernikom wzywáią *WujNT* 43, 249; *SkarKazSej* 700a.

»heretycy i niezboźni ludzie« (1): tak wiele świąt wkościelé bożem naczynili/ [...] i ftaką ié niewolą święćić rofkazuią/ że tefz przeltępce ich/ na potępiění i bezecność wječzną iakoby heretiki i niezboźné ludzie oładzaią *MurzNT* 56.

»heretyk i (abo, a) odszczepieniec i oderwaniec, (i wykrętacz)« [*szyk* 22 : 5] (27): *SeklWyzn* 4, D; *WujJud* 139; *SkarJedn* 40, 42, 398; *SkarŻyw* 59, 483 [2 r.], 493; Iż to nie idzie/ áby heretyk ábo odłzczepieniec/ (ktore przez kákol rozumie) miał być ćielefnie (*corporaliter*) wyłączon. *CzechEp* 40, 14, 30, 59; *WujNT* 77, 104, 297, 349, 518 (12); *SarnStat* 907. [*Ponadto przy innym szeregu* 1 r.].

»heretycy i fałszywi prorocy« (1): Pilnie nápomina wiernych/ áby vznawáli haeretyki/ y fałszywe proroki: á to po tym pewnym znáku/ kiedy oni vczą náuk przećiwnych tey náuce/ ktorą kościoł powfzechny od Apoftołów raz przyiáwłzy/ trzyma y wyznawa. *WujNT* 575.

»tak heretycy, jako schismatycy« (1): A ták niech tho będzie zá grunt tym księgom y przeltrodze/ ták Heretykom/ iáko fchifmatykom álbo odłzczepieńcom/ ktorzy iedność kościoła Bożego rozerwáli. *SkarJedn* 6.

»heretyk i sektarz« (1): To mieyfće Apoftolŕkie [*Rom* 10/15] iáwnie potępia haeretyki y fektarze wŕzytkie/ y pokázuię że łą zwodzićiele y fałszywi prorocy: ktorzy idą nie będąc połłáni. *WujNT* 560.

»wymyślacze świata tego a heretycy« (1): A iż tey oblubienice [= *Kościola*] fwey chce pokuźać rozlicznymi kftałty/ iuź dziwnemi wymyfláćmi fwiátá tego á rozlicznymi Heretiki/ kthorzy ią będą wftáwicznie zwodzić od ftałości iey/ áby fie vniołá od wiary á od ftałości fwoiey *RejAp* AA8.

»heretyk i (a) zwodnik« [*szyk* 1 : 1] (2): A iáko przez trąbienie fiedmi trąb znáczył nam Duch fwięty fáłszywe á ftráfzliwe trąbienie rozlicznych Heretikow á zwodnikow fwiátá tego. *RejAp* BB2v; *WujNT* 174.

Przen: Wyraz „heretyk” ma znaczenie sprzeczne z ogólnie przyjętym, odnosząc się do Chrystusa, apostołów i pierwszych chrześcijan (w wyniku świadomego doprowadzenia pewnych twierdzeń katolickich do absurdu w polemikach religijnych) (18) : Kryftufá/ Apoftoły/ y pierwŕzy kościoł/ Concylium Conŕtáncynŕskie vtzyniło Heretykiem. *KrowObr* 204v *marg*; A batyŕz iuź/ iákościę thu y Páná Kryftufá Syná Bożego/ y wŕzytki Apoŕthoły iego/ y wŕzytek kościoł fwięty pierwŕzy/ s háńbili /

zefromócili/ obłądliwym/ vpornym/ y Heretykiem vtzynili. *KrowObr* 204v, 133, 203, 204v [3 r.], 205, 207v, Ss2v, Vuv; którą Iłtnością zołtał Heretykiem Ieden on Bog Oćiec Kryřtuřow/ A gdy zalię řciřkano ie wyłaczeniem ábo zniřczeniem trzech w tym iednym/ tedy oni do tego Troiákiego řię vćiekali *GrzegRóżn* F2; gdyżby tych wřzytkich/ ktorých řię tu řwiádecťwá przywođziły/ muřiał pierwey pan Wářzewicki heretykámi/ z Moizeřzem z Proroki/ Chriřtuřem/ Apolřtoły y Ewánieliřty poczynić *CzechEp* 137.

W przeciwstawieniu: »heretycy ... wierni« (1): Aleć my wolemy s Pánem Kryřtuřem z Apořtoły y s pierwfzym kořćiołem być Heretykámi/ á niřřli s Papieřem Rzymřkim Antykryřtuřem/ y řwámi iego řlugámi/ y z wářzym kořćiołem nowym być v was wiernymi. *KrowObr* 206.

Szereg: »řwiętokrajca i heretyk« (4): tzemu tákowe rzety ná nas wiedzieřz/ poniewařz tych řlow w tym Concilium niemářz/ áby Kryřtus/ Apořtołowie/ y pierwfzego kořćiołá ludzie pobłádzili/ řwiętokrayce/ y Heretykowie byli? *KrowObr* 204, 204 [3 r.].

a. *Nazwa uřywana w odniesieniu do wyznawców sekt řydowskich w czasach Chrystusa* (2) :

W połaczeniu z nazwá oznaczajáćá przynaleřnořć do jednej z sekt (1): taczi byly Saducci heretici ktorzy Chriřtuřá kulfyli. *SeklKat* R2.

Szereg: »heretyk i odszczepieniec« (1): Zydzi řię brzydzili Sámárytany, iáko haeretykámi y odřzczepiencámi *WujNT* 315 marg.

Synonimy: bluzńierca, bluzńierz, błędiwy, kacerz, oderwanieć, odszczepieniec, sektarż.

Cf **ARCYHERETYK, HEREZYJARCHA**

ZZie